

Gemeente van Christus,

Onze lezing volgt direct op die van afgelopen zondag: de gelijkenis van het koninklijk bruiloftsmaal. De farizeeën die Jezus dat verhaal hebben horen vertellen, zullen zich knarsetandend hebben herkend in die oorspronkelijke gasten, die het feest niet mee wilden vieren.

Nu trekken ze zich terug en beraden zich hoe ze Jezus met een uitspraak in de val kunnen lokken. De vraag waarmee ze enkele leerlingen, samen met een aantal aanhangers van koning Herodes op pad sturen, is al vanaf het begin van de Romeinse bezetting een heikel punt: hoe zullen we ons vanuit onze geloofsovertuiging nu gedragen naar de Romeinse overheid toe.

Hoe verhouden kerk en staat zich nu tot elkaar, zouden wij zeggen. Ook in ons land is dat, in ieder geval in het recente verleden een heikel punt geweest. En in deze tijden van Coronamaatregelen is dat op sommige plaatsen nog steeds het geval.

Maar als we het daarbij zouden laten, zouden we plaatsvervangend in de val trappen die deze farizeeën hebben uitgezet.

Heel kort dan toch maar even. In de bijbel is wel een en ander te vinden over deze thematiek. Je kunt denken aan de bekende passage die Paulus eraan wijdt in zijn brief aan de gemeente in Rome:

“Iedereen moet het gezag van de overheid erkennen, want er is geen gezag dat niet van God komt; ook het huidige gezag is door God ingesteld (!). Wie zich tegen dit gezag verzet, verzet zich dus tegen een instelling van God, en wie dat doet, roept over zichzelf zijn veroordeling af. Wie doet wat goed is, heeft van de gezagsdragers niets te vrezen.”(Rom. 13: 1-3a)

In de jaren '40-'45 heeft dat tot bepaalde keuzen geleid waar achteraf gezien niet iedereen zo gelukkig mee was. Om maar eens een understatement te gebruiken. En vandaag de dag zijn het woorden die uiterst schril in de oren moeten klinken van gelovigen die het leven onmogelijk wordt gemaakt door het al dan niet wettige gezag van het land waarin ze leven.

Ook de groeiende ongeloofwaardigheid van het politieke bedrijf op veel plaatsen in de wereld, maakt deze woorden van Paulus lastig te verteren.

Blinde gehoorzaamheid aan de overheid, aan welke overheid dan ook, lijkt me eerlijk gezegd eerder uit den boze, dan dat het een God welgevallige houding zou zijn. Het kan in bepaalde situaties zelfs regelrecht indruisen tegen de wijze waarop het koninkrijk van de hemel hier op aarde gestalte zou kunnen krijgen. Wat de overheid goed doet, verdient volop onze lof. Wat afbreuk doet aan vrede en gerechtigheid, verdient onze kritiek. Lijkt mij.

Terug naar het verhaal.

Als het de vragenstellers die naar Jezus toekomen inderdaad in alle oprechtheid om een uitspraak over dit soort zaken te doen zou zijn geweest, zou het de moeite waard zijn om langer bij deze thematiek stil te staan. Maar dat is niet het geval. Hun motivatie is, zoals we van Mattheüs horen, een geheel andere. En het antwoord dat Jezus geeft, geeft aan dit korte schriftgedeelte een onverwachte wending en een veel diepere lading.

Het is de vragenstellers er alleen maar om te doen Jezus in de val te lokken. Hij is zo langzamerhand een onverdraaglijke bedreiging geworden voor hun eigen gezag en hun machtspositie. Altijd weer draait het om macht. Door alle eeuwen heen. Niet alleen in de politiek, maar helaas al te vaak ook in de kerk.

Deze farizeeën willen Jezus blijkbaar zó graag kwijt, dat ze de handen ineen slaan met de Herodianen. Aanhangers van Herodes Antipas, die in feite niet meer was dan een stroman van de Romeinen. In bepaalde opzichten staan ze lijnrecht tegenover de farizeeën, maar ze herkennen

elkaar in hun angst om hun machtspositie te verliezen door wat Jezus allemaal zegt en doet, zeker de laatste tijd.

Met de mond vol over Jezus' oprechtheid, "die niemand naar de ogen ziet en voor niemand bang is", waarmee ze hem uitstekend karakteriseren, leiden ze hun vraag in: "Wat vindt u daar nou van: is het toegestaan om de keizer belasting te betalen of niet?"

Zou Jezus "ja" zeggen, dan hadden de farizeeën een punt, want daarmee zou hij veel sympathie van het volk verliezen. Zou hij "nee" zeggen, dan hadden de Herodianen een punt en konden ze hem aanklagen bij de Romeinen wegens ondermijning van het gezag.

Jezus neemt hen op een subtiele manier te grazen. "Laat me zo'n belastingmunt eens zien?" Voor de onverwachte verdieping die zo dadelijk volgt, is het van belang om even stil te staan bij wat er op die munt te zien was: keizer Tiberius, naakt, als een Olympiër, met een lauwerkrans om zijn hoofd, als teken van zijn goddelijke waardigheid. Het opschrift hierbij luidde ongeveer als volgt: keizer Tiberius, de aanbiddelijke zoon van de aanbiddelijke God.

In Joodse ogen was deze munt een drievoudige gruwel: het beeldverbod werd erdoor overtreden, de naaktheid van de mens werd getoond en bovenal: de keizer werd er zoon van God genoemd.

Jezus heeft zelf blijkbaar geen geld op zak. Maar zijn tegenstanders hebben daar minder problemen mee en tonen hem zo'n munt.

"Kijk er eens goed naar..van wie is die afbeelding...en op wie slaat dat opschrift?"

De keizer.

Nou, geef dan maar aan de keizer wat van hem is. Maar nu komt er iets achteraan waar ze niet op hadden gerekend: en geef aan God wat aan God toebehoort.

De verbazing is groot; ze laten hem staan en gaan weg.

Maar de vraag die deze laatste woorden oproepen en waar het nu ineens om draait, blijft in de lucht hangen: wat is dat dan, wat aan God toebehoort? Wat dienen wij aan God te geven?

Het antwoord op deze vraag is even eenvoudig als confronterend, denk ik: jijzelf. Jij als mens behoort aan God toe.

Zoals die belastingmunt beelddrager is van de keizer, zo ben jij als mens beelddrager van God.

Zo heeft de Almachtige jou geschapen, toch?

Toen ik daarover zat na te denken, kwam er een heel oude herinnering in me naar boven: ik zie mezelf als klein ventje weer aan onze eettafel zitten. Rood pluchen kleed. Daarop lag briefpapier van mijn vader. Als het op een stapeltje lag, zag je er niets bijzonders aan. Maar als ik er een blad afpakte en het in het licht van de zon hield, verscheen er ineens een afbeelding in het papier. "Dat heet een watermerk", zei mijn vader.

In ons digitale tijdperk is zoiets waarschijnlijk een zeldzaamheid geworden: briefpapier met een watermerk. Ik vind het een mooi, krachtig beeld voor waar het in mijn beleving in deze woorden van Jezus om gaat. Wij dragen allemaal (!) zo'n watermerk in onszelf mee. Ik stel het me voor als een duif, met daaromheen de woorden: lief kind van Mij.

Dat watermerk draagt ieder mens met zich mee. En soms wordt het even zichtbaar. Als er een klein kindje gedoopt wordt, bijvoorbeeld. Voor iedereen die er omheen staat wordt dat watermerk dan zichtbaar. Dat is dan ook de diepste betekenis van de doop: niet dat de ouders iets beloven, niet dat wij iets beloven. Maar dat heel concreet zichtbaar en tastbaar gemaakt wordt dat ook dit kleine mensje in het diepst van haar wezen kind van God is. Dat het uit Gods liefde is voortgekomen. Door Gods liefde gedragen wordt. En dat het eens in Gods liefde zal terugkeren.

En in de tijd tussen die oorsprong en terugkeer kan op allerlei manieren steeds opnieuw iets van dat watermerk zichtbaar worden. Dat is de bedoeling van de Vader, tenminste. Daarvoor zijn we in het leven geroepen. Je kunt het zien als er iets van het Licht van de Vader door iemand heen speelt. Dat kan op veel manieren: in allerlei kleine blijken..... van mildheid bijvoorbeeld. Dat we mild met elkaar omgaan, in plaats van elkaar af te schrijven. Dat we niet oordelen over elkaar. Of dat we niet praten óver elkaar, maar juist mét elkaar in gesprek gaan. In kleine daden die spreken van mededogen, barmhartigheid, oprecht zorg en aandacht voor elkaar.

Elke keer opnieuw als zoiets gebeurt, licht dat watermerk even op. Het wordt zichtbaar als het hemels licht erdoorheen speelt en iemand in beweging brengt.

Het doet me denken aan een klein gedicht van Hans Andreus, de dichter van het Licht:

Gelukkig dat het licht bestaat
En dat het met me doet en praat
En dat ik weet
Dat ik er vandaan kom, van dat licht
Of hoe dat heet.

Iets van dat Goddelijke licht speelt dus in en door jou heen naar buiten, soms.

Dit beeldmerk is totaal anders van aard is dan dat van de wereldse machthebbers, de keizers van deze tijd die denken dat - en zich gedragen alsof de aarde van hen is.

Het bestaat uit dienen in plaats van heersen.

Uit delen in plaats van graaien.

Uit liefde in plaats van macht.

Ik vermoed sterk dat die farizeese leerlingen en Herodianen dat haarfijn hebben aanvoeld.

Daarom lieten ze Jezus staan. En gingen weg.

Uit angst: voor het Licht.

En jij? Hoe speelt het licht door jou heen?

Amen.